

Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh các trường trung học cơ sở ở thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng

Nguyễn Thị Thanh Tuyền*

*Học viên cao học, Trường Đại học Đồng Tháp

Received: 08/8/2024; Accepted: 16/8/2024; Published: 26/8/2024

Abstract: This study was conducted to evaluate the current situation of managing the activities of life skill education for junior high school students in Da Lat city, Lam Dong province. By surveys, the author collects schools' managers' opinions on the current situation of managing the activities of life skill education, their awareness of the roles of life skill education and management activities, including management of objectives, contents, methods, forms, conditions, coordination and inspection and evaluation of life skills education activities. Their responses serve as scientific background for proposing measures to manage life skills education activities for students of junior high schools in Da Lat city, Lam Dong province in the context of educational innovation.

Keywords: Current situation, management situation, life skills, activities of life skill education, junior high school students, Da Lat city

1. Đặt vấn đề

Giáo dục kỹ năng sống (KNS) cho người học có vai trò quan trọng trong các nhà trường và đang trở thành một nhiệm vụ cần hết sức quan tâm của các nước trên thế giới. Vì vậy, KNS là vấn đề đang được các nhà trường và xã hội đặc biệt quan tâm trong bối cảnh hiện nay. Những năm qua, giáo dục KNS cho học sinh (HS) trung học cơ sở (THCS), được hầu hết các trường THCS trên địa bàn thành phố Đà Lạt quan tâm và đạt được những kết quả nhất định. Tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế cần tiếp tục được nghiên cứu, đưa ra các biện pháp khắc phục. Trong phạm vi bài viết, tác giả tiến hành khảo sát thực trạng quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng HS các trường THCS ở thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng. Kết quả khảo sát sẽ là cơ sở để các nhà quản lý giáo dục có thể tham khảo, đề ra các biện pháp phù hợp trong quản lý hoạt động giáo dục KNS cho HS các trường THCS ở thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng nhằm góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục KNS cho HS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm hoạt động giáo dục KNS

Theo điều 2,3 – Thông tư số 04/2014/TT-BGDĐT ngày 28 tháng 2 năm 2014 của Bộ GDĐT về việc “Ban hành Quy định quản lý hoạt động giáo dục KNS và hoạt động giáo dục ngoài giờ chính khóa” đã nêu: Hoạt động giáo dục KNS trong quy định này được hiểu là hoạt động giáo dục giúp cho người học

hình thành và phát triển những thói quen, hành vi, thái độ tích cực, lành mạnh trong việc ứng xử các tình huống của cuộc sống cá nhân và tham gia đời sống xã hội, qua đó hoàn thiện nhân cách và định hướng phát triển bản thân tốt hơn dựa trên nền tảng các giá trị sống.

2.2. Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục KNS cho HS các trường THCS ở thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng.

2.2.1. Thực trạng nhận thức về vai trò quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Theo kết quả khảo sát, 4 nội dung đánh giá vai trò của cán bộ quản lý, GV, phụ huynh HS về quản lý hoạt động giáo dục KNS cho HS THCS thì nội dung “Xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý, GV có đủ năng lực, phẩm chất” có ĐTB 3.58 xếp thứ bậc 1. Nội dung “Tăng cường nâng cao nhận thức, bồi dưỡng năng lực cho đội ngũ cán bộ quản lý, GV về giáo dục KNS cho HS” có ĐTB 3.29 xếp thứ bậc 2. Nội dung “Chủ động xây dựng kế hoạch, nội dung, chương trình, hình thức phù hợp” có ĐTB 3.11 xếp thứ bậc 3. Việc xây dựng kế hoạch giáo dục KNS trong nhà trường, giúp nhà trường phát triển các hoạt động theo một quy trình khoa học và logic; thực hiện phân hóa trong dạy học và giáo dục KNS. Nội dung “Tạo điều kiện cơ sở vật chất, động viên GV sử dụng các phương pháp dạy học phù hợp, tích cực, tăng cường trải nghiệm” có ĐTB 3.02 xếp thứ 4 là một trong hai

yếu tố quyết định đến chất lượng dạy học và giáo dục KNS. Vì vậy, những năm qua, ngành giáo dục cùng các địa phương chuẩn bị kỹ lưỡng điều kiện về cơ sở vật chất để triển khai chương trình giáo dục phổ thông mới hiệu quả và thực hiện tốt việc sắp xếp, cơ cấu hợp lý các cơ sở giáo dục.

2.2.2. Thực trạng quản lý mục tiêu tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Mức độ kết quả thực hiện quản lý mục tiêu “Đề HS nâng cao hiểu biết về các giá trị truyền thống của dân tộc” có ĐTB cao nhất là 2.95. Mục tiêu “Giải quyết tốt các vấn đề của cuộc sống, biết chịu trách nhiệm về hành vi của bản thân” xếp thứ 2 có ĐTB là 2.84; Mục tiêu “Cùng cố mở rộng kiến thức đã học với đời sống thực tiễn” xếp thứ 3 có ĐTB là 2.70; Mục tiêu “Hình thành và phát triển các năng lực chủ yếu cho HS” xếp thứ 4 có ĐTB là 2.55 và xếp thứ 5 là mục tiêu “Biết tiếp thu những giá trị tinh hoa văn hóa của nhân loại” có ĐTB là 2.45. Kết quả này cho thấy, các trường THCS ở thành phố Đà Lạt đã rất chú trọng đến công tác giáo dục KNS cho HS THCS, đề HS nâng cao hiểu biết về các giá trị truyền thống của dân tộc và có thể giải quyết tốt các vấn đề của cuộc sống, biết chịu trách nhiệm về hành vi của bản thân.

2.2.3. Thực trạng quản lý nội dung tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Kết quả khảo sát cho thấy, nội dung “Xác định hệ thống KNS phù hợp cho HS THCS” có ĐTB cao nhất là 3.37. Nội dung “Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng GV về nội dung chương trình” xếp thứ 2 có ĐTB là 3.27; Nội dung “Phổ biến các chương trình hoạt động giáo dục KNS do Ngành quy định” xếp thứ 3 có ĐTB là 3.22; Nội dung “Tổ chức chỉ đạo tổ CM, GV xây dựng kế hoạch theo chủ đề giáo dục KNS” xếp thứ 4 có ĐTB là 3.19; xếp thứ 5 là mục tiêu “Đánh giá thực hiện nội dung chương trình giáo dục KNS” có ĐTB là 3.03 và xếp thấp nhất là nội dung “Tổ chức dự giờ, trao đổi, góp ý, rút kinh nghiệm” có ĐTB 2.98. Chương trình giáo dục phổ thông hiện hành quan tâm chủ yếu tới cung cấp kiến thức cho HS. Chương trình như vậy được xây dựng theo hướng tiếp cận nội dung dạy học, khác với một chương trình được xây dựng theo hướng tiếp cận năng lực, tức là xuất phát từ các năng lực mà mỗi HS cần có trong cuộc sống và kết quả cuối cùng phải đạt các năng lực ấy bằng việc xây dựng chuẩn đầu ra về năng lực mà HS cần phải đạt được sau một quá trình dạy - học.

2.2.4. Thực trạng quản lý phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở

Qua bảng khảo sát cho thấy công tác quản lý phương pháp giáo dục KNS cho HS THCS được các trường thường xuyên tổ chức. Trong đó, phương pháp giáo dục - tâm lý là thường xuyên nhất với ĐTB 2.88. Mục tiêu chính của phương pháp này là thông qua mối quan hệ giữa các cá nhân, cán bộ, GV làm công tác giáo dục KNS tác động đến đối tượng quản lý nhằm cung cấp, trang bị thêm những hiểu biết về giáo dục KNS; hình thành thái độ đúng đắn đối với giáo dục KNS. Thứ hai là phương pháp tuyên truyền giáo dục với ĐTB 2.81. Phương pháp này có thể được thực hiện thông qua các buổi tập huấn, hội thảo, khóa bồi dưỡng, tọa đàm, trao đổi để HS nhận thức đúng về nhiệm vụ giáo dục KNS. Thứ ba là phương pháp hành chính - pháp luật với ĐTB 2.73. Mục đích chính là duy trì kỷ cương, kỷ luật và đạt được hiệu quả quản lý. Cuối cùng là phương pháp quản lý kinh tế với ĐTB 2.48. Phương pháp quản lý kinh tế: là phương pháp sử dụng các nguồn lực vật chất, lợi thế kinh tế để tạo động lực, phát huy tiềm năng, trí tuệ, tình cảm, ý chí và trách nhiệm của đối tượng quản lý nhằm phát huy tối đa hiệu quả giáo dục KNS.

2.3.5. Thực trạng quản lý hình thức tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Qua điều tra cho thấy hình thức “Tổ chức thực hiện giảng dạy trên lớp” xếp thứ 1 với đánh giá ĐTB là 3.70; hình thức “Mời chuyên gia tư vấn nói chuyện về kinh nghiệm giáo dục KNS” được xếp thứ 2 với đánh giá ĐTB là 3.61; hình thức “Tổ chức tuyên truyền, giới thiệu các hoạt động giáo dục KNS trong các buổi sinh hoạt dưới cờ” được xếp thứ 3 với ĐTB 3.50; hình thức “Lồng ghép giáo dục KNS trong các ngày lễ lớn” được xếp vị trí thứ 4 với ĐTB 3.49, và hình thức “Hướng dẫn lựa chọn phương pháp thích hợp cho từng loại KNS” xếp thứ 5 với ĐTB 3.21. Thông qua hoạt động giáo dục KNS giúp HS hình thành những cơ sở cho sự phát triển đúng đắn và lâu dài về đạo đức, trí tuệ, thẩm mỹ, thể chất và các KNS cơ bản có khả năng ứng phó hiệu quả với những thách thức trong cuộc sống, có khả năng tự bảo vệ chính mình và những người khác trong cộng đồng.

2.2.6. Thực trạng quản lý điều kiện tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở

Kết quả khảo sát cho thấy các trường rất quan tâm đến công tác quản lý các điều kiện tổ chức hoạt động giáo dục KNS cho HS, cụ thể như sau: nội dung “Cung cấp giáo trình, tài liệu phục vụ cho hoạt động giáo dục KNS” xếp thứ 1 có ĐTB 3.64, nội dung “Cơ

sở vật chất phục vụ cho hoạt động giáo dục KNS” xếp thứ 2 có ĐTB 3.42; nội dung “Dự trữ tài chính cho các chuyên đề giáo dục KNS” xếp thứ 3 có ĐTB 3.19 ; nội dung “Đội ngũ GV, báo cáo viên” xếp thứ 4 có ĐTB 3.16 và “Sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục” xếp thứ 5 có ĐTB 2.96. Đề hoạt động giáo dục KNS đạt hiệu quả cao, người Hiệu trưởng cần quản lý tốt các điều kiện hỗ trợ như cơ sở vật chất, các trang thiết bị và kể cả nguồn tài chính dành cho hoạt động. Trong thời gian gần đây, giáo dục KNS cho HS được quan tâm nhiều hơn. Giáo dục KNS cho HS hiện nay không bố trí thành một môn học riêng trong hệ thống các môn học của nhà trường phổ thông bởi KNS phải được giáo dục ở mọi lúc, mọi nơi khi có điều kiện, cơ hội phù hợp. Do đó, giáo dục KNS phải thực hiện thông qua từng môn học và trong các hoạt động giáo dục.

2.2.7. Thực trạng quản lý sự phối hợp với các lực lượng xã hội trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Kết quả khảo sát với nội dung “Thành lập Ban chỉ đạo hoạt động giáo dục KNS” là nội dung cần thiết nhất mà các trường đều phải thực hiện có ĐTB 3.65 xếp thứ bậc 1. Xếp thứ 2 là nội dung “Xây dựng kế hoạch phối hợp với cha mẹ HS, địa phương” có ĐTB 3.55. Nội dung này là rất cần thiết. Hiệu trưởng phải phối hợp với Ban đại diện cha mẹ HS, địa phương, các đoàn thể xây dựng kế hoạch chung. Nội dung “tổng phụ trách Đội xây dựng kế hoạch nội dung hoạt động giáo dục KNS trong chủ đề, chủ điểm hàng tháng” xếp thứ 3 có ĐTB 3.38. Nội dung “Mời chuyên gia tư vấn, các lực lượng vũ trang về tuyên truyền giáo dục các kỹ năng cho HS” và “Huy động các lực lượng, nhà tài trợ phương tiện cho hoạt động giáo dục KNS” xếp thứ 4 và 5 có ĐTB lần lượt là 3.23 và 3.14. Việc kết hợp giữa nhà trường và gia đình được thực hiện đồng bộ và có hiệu quả trong hoạt động giáo dục KNS cho HS trong trường, gia đình và địa phương để kịp thời nhắc nhở, uốn nắn các hành vi, thói quen, nhân cách của HS theo hướng tích cực nhất.

2.2.8. Thực trạng quản lý kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho HS trung học cơ sở.

Từ kết quả khảo sát cho thấy nội dung “Xây dựng các tiêu chí kiểm tra đánh giá” được đánh giá ĐTB cao nhất là 3.65 xếp thứ 1; nội dung “Kiểm tra việc xây dựng kế hoạch hoạt động giáo dục KNS qua hệ thống hồ sơ sổ sách” có ĐTB là 3.62 xếp thứ 2; nội

dung “Kiểm tra đánh giá kết quả hoạt động giáo dục KNS thông qua kết quả rèn luyện của HS” có ĐTB là 3.53 xếp thứ 3; nội dung “Kiểm tra thường xuyên việc thực hiện kế hoạch giáo dục KNS của các lực lượng trong nhà trường” có ĐTB là 3.47 xếp thứ 4; nội dung “Kiểm tra việc sử dụng trang thiết bị, kinh phí phục vụ cho hoạt động giáo dục KNS” có ĐTB là 3.30 xếp thứ 5; nội dung “Kiểm tra đột xuất việc thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục KNS của các lực lượng trong nhà trường” có ĐTB là 3.27 xếp thứ 6 và nội dung “Kiểm tra phối hợp các lực lượng giáo dục” có ĐTB là 3.07 xếp thứ 7. Như vậy, nhìn chung mục tiêu của các hoạt động kiểm tra đánh giá giáo dục KNS như vậy là nâng cao hiệu quả giảng dạy của GV bằng cách cung cấp cho GV dữ liệu có thể chẩn đoán sự thiếu hụt kỹ năng, đo lường mức độ thành thạo các mục tiêu học tập dự định và lựa chọn phương pháp giảng dạy, học tập giáo dục KNS phù hợp.

3. Kết luận

Giáo dục kỹ năng sống cho HS là một trong những nhiệm vụ quan trọng để giáo dục toàn diện trong các nhà trường. Quản lý hoạt động giáo dục KNS trong nhà trường được hiểu như là một hệ thống những tác động sư phạm hợp lý và có hướng đích của chủ thể quản lý đến tập thể GV, HS, các lực lượng xã hội trong và ngoài trường nhằm huy động và phối hợp sức lực, trí tuệ của họ vào mọi mặt hoạt động giáo dục KNS của nhà trường, hướng vào việc hoàn thành có chất lượng và hiệu quả mục tiêu giáo dục và rèn luyện KNS cho HS đã đề ra. Tuy nhiên để đạt được mục tiêu đề ra, thì công tác quản lý hoạt động giáo dục trong nhà trường, đặc biệt là việc chăm lo hình thành, nuôi dưỡng, phát triển nhân cách của HS phải luôn được coi trọng.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành Trung ương Đảng (2013). *Nghị quyết số 29/NQ-TW về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục Việt Nam*. Hà Nội, tháng 11 năm 2013.

2. Bộ Giáo dục & Đào tạo (2010). *Giáo dục kỹ năng sống trong hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường trung học phổ thông, tài liệu dành cho GV*, NXB Giáo dục Việt Nam.

3. Bộ Giáo dục & Đào tạo (2014). *Thông tư 04, Ban hành Quy định quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống và hoạt động giáo dục ngoài giờ chính khóa*.

4. Nguyễn Thanh Bình (2010). *Giáo trình chuyên đề Giáo dục kỹ năng sống, NXB Đại học Sư phạm*